

’Αλλὰ γὰρ ταῦτα παρεῖς, ἐφ’ ἔτερα βαδιοῦμαί. Βούλομαι
γάρ σου καὶ ὄλλως ἔξελέγξαι τὸ σαθρὸν καὶ ὑπόκουφον τῶν λη-
ρημάτων, καίτοι κάνταυθα καὶ ἐμαυτὸν οὐκ ἐλεύθερον παντελῶς
αἰτίας ἀφιεὶς πρὸς τοιοῦτόν σε λέμφου τοὺς λόγους ποιούμενον,
5 καὶ ὥσπερ ἀπολογεῖσθαι ἐθέλειν ὑπὲρ ὧν ἐφ’ ἡμᾶς ἀφῆκάς σου
σιέλων καὶ διελέγχειν πειρᾶσθαι ὡς σαθρὰ καὶ ἔωλα καὶ τῶν
ἀραχνίων ίστῶν οὐδὲν ἀπεοικάτα, ὥσπερ οὐκ οἴκοθεν τούτων
ἔχοντων τὸ σαπρὸν καὶ εὔέλεγχτον. Τίς γὰρ δὴ τὴν σὴν περὶ τοὺς
λόγους ἀγροικίαν εἰδὼς ἡμᾶς ἐπαινέσεται, πρὸς σὲ διαλεγομένους
10 καὶ ἐρεσχελοῦντας καὶ οὐκ ἐπιτιμήσει πικρῶς καὶ πολλοῖς καθυ-
ποβαλεῖ τοῖς δινεῖδεσιν, ὥσπερ ὃν εἰ μετὰ μειρακίων ἴδοι τοῦτο
ποιοῦντας, ἐπεὶ καὶ ψελλισμάτων ὡς ἀληθῶς μειρακυλλίων οὐδὲν
διενήγοχε ταυτὶ σου τὰ τερετίσματα, ἀρχαῖα γε καὶ διαπολιώδη
καὶ τεττήγων ἀνάμεστα, κατὰ τὴν κωμῳδίαν, καὶ Κηκελδου καὶ
15 Βουφονίων. ’Αλλὰ γὰρ τί πάθω, δρκοὶς ἡμῖν τοῦτ’ ἐπιτρέψαντός
του τῶν φίλων, ω̄ πειθόμενος καὶ τὸν πόθον ἀφοσιῶν τάνδρι, ἐκῶν
ἀέκοντί γε θυμῷ τούτοις ἐμαυτὸν ἐνέδωκα. ’Ἐπεὶ τοίνυν ἀπορίᾳ
λόγων καὶ τῷ τῇ ἀληθείᾳ μηδὲν ἔχειν ἀντιλέγειν πρὸς διαβολάς
ἀπεῖδες καὶ ψευδολογίας καὶ ὄλλ’ ἄττα πλασματώδη καὶ ὑπόψυ-
20 χρα φημάτια καὶ τούτοις ἡμᾶς ἀντιλέγειν δοκεῖς, φέρε τινὰ τού-
των προχειρισάμενοι καὶ ταῦτα ὡς ἐνδὲ διαλέξαντες, οὕτω σε τῷ
Σαρδαναπάλου καὶ Μορύχου καὶ Πραξίλλ[ης Ἄδων]ιδος καὶ Βλι-
τομάμμα θιάσῳ συντάξωμεν.

’Αλλὰ γὰρ, πολλῶν ὄντων δθεν ὃν ἔχοι τις ἔξελέγχειν, ἀπο-
25 ρεῖν ἔπεισιν δπόθεν ἄρξηται, ὥσπερ ἐν κύκλῳ, οὕτω μὲν πολλῶν
ὄντων, οὕτω δὲ ἀτάκτως καὶ φύρδην καὶ ὡς ἔχαστον ἔτυχε κειμέ-
νων καὶ μήτε κεφαλὴν, μήτε μέσσα, μήτε μὴν ὄκρα ἔχοντων,
ἀλλ’ οἶν τι τέρας ὄντων, ών ἡ ποιητικὴ παραδίδωσιν αὐτονομία.

1. ἀφ’ ^ε	4. ἀφιῆς	τοιοῦτον	5. ἀφῆκας	6. σύνελων
7. ίστῶν	8. τὶς	10. μικρῶς	11. μειρακείων	13. τε-
ρεττίσματα ἀρχαῖα
ρεττίσματα ἀρχαῖα	διπολλιώδη		19. ἄλλαττα	20. τίνα
22. πραξίλλιδος καὶ βλιτομάμμα	24. ἔχη τὶς		27. μέλσα ^σ	

"Ομως γε μὴν ἐντεῦθεν || ἀρχέον. Φῆς μηδ' ὁπωςοῦν με ἀπολε- φ. 9^ο λογῆσθαι περὶ ὧν ἡμφισβητοῦμεν, διαλεκτικῆς δῆλα δὴ πέρι καὶ ἐπιστημῶν, ἀλλὰ περὶ τινων οὐκ ἀμφιβαλλομένων. 'Ερήσομαι τοίνυν σε, περὶ διαλεκτικῆς ἡμῖν καὶ ἐπιστήμης ή κατ' ἀρχὰς ἔρις συνέστη· τοσοῦτον ἀναίσχυντος εἰ καὶ τῇ ἀληθείᾳ σαρῶς 5 πολεμῶν; οὐ περὶ τοῦ μὴ τὸν Θεόν ὑπὸ τὴν ούσιαν ως εἶδος ἀνάγεσθαι, σοῦ τὸ τῆς καταφάσεως διαβεβαιουμένου; Ναὶ περὶ τούτου καὶ αὐτὸς ὅμολογῆσεις, καὶ καὶ σφόδρα ιταμὸς ἥς. Πῶς οὖν οὐκ αἰσχύνῃ τάνακτία νῦν λέγων καὶ τοῖς ἐκεῖσε παρατυχοῦσι μάρτυσιν ἀντιλέγων, τοσούτοις οὖσι τὸ πλῆθος; Εἰ μὲν οὖν τὴν 10 ἀρχὴν περὶ διαλεκτικῆς ἥν ή ἀμφισβήτησις, εἰτ' ἐγώ σοι περὶ ταύτης προκαλούμενος περὶ ἄλλων ἀπελογούμην, ἀφεὶς τὸ περὶ ταύτης, ἵσως ἀν εἰκότως ἐδόκεις λέγειν. 'Επεὶ δὲ σὺ περὶ μὲν τῶν τὴν ἀρχὴν ἀμφισβηθέντων οὐδὲ γρῦ τι φθεγξάμενος φαίνῃ, περὶ ἀλλὰ δὲ ἡμῖν προύκάλεις, πῶς οὐκ ἐλέγχῃ μᾶλλον αὐτὸς 15 λειποτακτήσας, καθάπερ τις ἀγενής στρατιώτης, καὶ ἀπερ ἡμῖν αὐτὸς ἐγκαλεῖς πεπονθώς περιφανῶς καὶ μηδὲ ἵχνος γοῦν τι περὶ ἐκείνων ἀποφηνάμενος, ἀλλ' ἀφωνότερος ἵχθυος διατεθεὶς; Εἰτ' ἐγὼ τὸν οὕτως, δ φασιν, ἐκ πρώτης ἀφετηρίας ἀμαθῆ καὶ βάρβαρον ἀναφανέντα περὶ ἄλλων διαλέγεσθαι ἡξίωστ' ἀν; Καὶ τις οὐκ ἀν σου 20 κατέπτυσε δικαίως; 'Ορᾶς δπως σου τὰ καθ' ἡμῶν ἀντέστραπται βέλη, αὐτὸς μᾶλλον ως κακὸς στρατιώτης τὸν ἀνταγωνιστὴν ἐμὲ φεύγων; Τίς γάρ ὁ τὸν ἔτερον φεύγων, εἰπὲ πρὸς θεοῦ, δ παρὰ τῶν πρεβεγγιαλίων ἐγώ σοι περὶ τούτων διαλεχθῆναι ζητῶν δημοσίᾳ ἡ ὁ τοῖς ἄρχουσι προσφεύγων ὥςπερ εἰς χρησφύγετόν τι σὺ καὶ 25 τούτους ἰκετεύων δι' ἀξιώσεως ἀποσοβεῖν με τῆς ὅρμῆς καὶ ἀ πρότερον εἰρήκεις ἀρνούμενος ἐπὶ θεὸν καὶ πείρας χάριν ταῦτ' εἰρηκέναι λέγων; Πῶς δέ με καὶ ταῦτα φῆς ἡγεῖσθαι τά τε χρηστὰ καὶ βλαπτικά; 'Ἄρ' δτι σε χρηστὰ προοιμιασάμενος ἔφην καὶ φαῦλα συμπεράναντα; 'Ω τῆς λεπτότητος τῶν φρενῶν, ἵνα || μὴ φ.10-

1. μὴδ' 2. δηλαδὴ 7. διαβεβαιωμένου 8. κἀν ιταμὸς ἡ

ἐπὶ κακοῦ(:)

14. γρύτι 17. μὴδὲ 20 (καὶ 23). τις 27. ἀρνούμενος ἐπὶ

λέγω τῆς παχυτῆτος. Οὕτως ἀγροῖκος σὺ καὶ παχύς. Εἰ μὲν γὰρ εἰς ἣν καὶ οἶον εἰπεῖν συνεχὴς ὁ πρὸς ἐμέ σου λόγος, ἄπαξ ἔκφωνηθεὶς, εἴτ' ἐγὼ τὸν αὐτὸν δικαιοῦ χρηστὸν καὶ φαῦλον ἐκάλουν, εἶχεν ἂν σου χώραν ὁ λόγος καὶ τι λέγειν ἐδόκεις ἂν. Εἰ δὲ πολλοὶ καὶ 5 διωρισμένοι καὶ διαρόρως ἔκφωνηθέντες καὶ ἐν παρατάσει χρόνου καὶ οὐκ ἐν ἐνὶ καὶ ταύτῳ ὑποκειμένῳ, οὐκ εἰκὸς ἣν ἐνίους μὲν εἶναι χρηστούς, ἐνίους δὲ καὶ φαύλους: Πῶς οὖν κατὰ σὲ ταῦτ' ἄρα γρηστὰ καὶ βλαπτικά νενόμικα;

'Αλλὰ γὰρ τοιοῦτον σου καὶ τὸ τὴν παρ' Ἑλλησιν γραμματικὴν μηδὲν εἶναι τῶν ὅγτων ἐκείνων ἡγῆ, περὶ ὃν δὲ φιλόσοφος φροντίζει, τὴν δὲ παρὰ τοῖς Λατίνοις καὶ μάλα. 'Αλλὰ μὴν οὐδὲν ἀλλήλοιν διενηνόχατον· ἡ αὐτὴ γὰρ τῇ τῶν Ἑλλήνων ἢ τῶν Λατίνων, ἐπεὶ καὶ παρ' αὐτῆς ἔχει τὰς ἀρχὰς λαβοῦσα, εἰ μή που γέ τις κατὰ διάλεκτον καὶ μόνον διενηνογέναι φήσει. Οὐκοῦν ἄρα κατὰ τὴν σὴν 15 ὑπόθεσιν ἔσται καὶ οὐκ ἔσται τῶν ὑποκειμένων ἢ γραμματικὴ τῷ φιλοσόφῳ. 'Αλλ' ἀδύνατον τοῦτο κομιδῆ καὶ ἀτοπον· οὕτω γὰρ τὸ τῆς ἀντιφάσεως ἀξίωμ' ἀναιρεῖται. Θάτερον γὰρ τῶν μερῶν αὐτῆς πάντως ἀληθεύειν δεῖ, θάτερον δὲ ψεύδεσθαι. "Εδει οὖν ἀπλῶς τὴν γραμματικὴν εἰπεῖν· οὕτω γάρ τι καὶ λέγειν ἐδόκεις, ω̄ μάταιε. 20 'Ορᾶς ὁ τὰς ἀρχὰς τῶν ὄντων ἐπαγγελλόμενος εἰδέναι οἶος σὺ διαλεκτικός." Άρ' οὐκ ἐλέγχῃ μάλα σαφῶς ἐκεῖνα σεαυτὸν περιβάλλων, ἀ καθ' ἡμῶν αὐτὸς ἀφῆκας ταύτα ἡγούμενος καὶ ὄντα καὶ μὴ ὄντα καὶ τάναντία συναληθεύειν οἰόμενος; "Ἐπειτα ποὺ παρὰ τῶν ἐμῶν ἀκηκοώς ἔχεις γραμμάτων, ω̄ς γε ἐγὼ τὴν γραμματικὴν μέρος εἶναι 25 τῶν ὄντων οὕτως ὑπειληφα, ω̄ς ἐξ ἀνάγκης καὶ ταύτην ὑποκείσθαι τῷ πρώτῳ φιλοσόφῳ; Πότερον δτὶ σου τὴν φύσιν περιληπτικὴν φ 10^ο τῆς τῶν ὄντων φύσεως εἶπον; || 'Αλλ' οὐχ ω̄ς φιλοσόφῳ σοι τοῦτο

- καὶ
4. χώραν	καὶ τὶ	4-5. πολλοὶ _λ διορισμένοι	8. Τοῦ ἀλλὰ
προηγεῖται	·	πρόσθετον ἀντιστοιχεῖ εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον ἐν	
τῷ φ. τοιοῦτον		12. δι'ένηνόχατον	20. ἐπαγγελόμενος
21. ἀρ'	27. οὐχ'		

παρ' ήμῶν εἰρηται, ἀλλ' ως ἵσα καὶ θεῷ δοκοῦντι σοι τὰ πάντα⁵ εἰδέναι. Σὺ δὲ εἴτε τὴν εἰρωνείαν ἀγνοῶν τοῦ λόγου, ἀτε παχὺς ὅν, εἴτε καὶ γνοὺς, εἴτα μὴ δυνάμενος ἀντειπεῖν, πρὸς διαβολὰς ἔχώρησας, καὶ τὴν γραμματικὴν ἔκείνων εἶναι με τῶν ὄντων νομίζειν ὑπέθου, ἀ τῷ φιλοσόφῳ σοι ὑπόκειται· ὅθεν καὶ δὴ συλλογισμούς τινας τάχα καὶ συμπεράσματα ἐπάγων ἐπιχειρεῖς ἐλέγχειν με κακῶς ὑπειληφέται περὶ τούτων. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἀγνοῶ τὴν ἐπίνοιαν, δι' ἣν οὕτω τοῖς λόγοις ἐπεχείρησας. Ἐπιδεῖξαι καὶ γὰρ βουλόμενος, δτὶ σοι φιλοσοφίας μέτεστι, καὶ συλλογισμοῖς δή τισι καὶ συμπεράσμασι κεχρῆσθαι οἶδας. Οὕτω τοὺς πρὸς ἡμᾶς σου διήνεγκας λόγους, Ταῦτ' ἄρα καὶ περὶ Ἀκαδημαϊκῶν ἐμνήσθης, ώς ἂν σε καὶ συναιρεσιώτην ἔκείνων ἡγησώμεθα. Θαυμάζω δὲ, δτὶ μὴ καὶ τῶν λοιπῶν ἐμνήσθης αἱρεσιωτῶν, Περιπτητικῶν φημι καὶ Ἐρετριῶν καὶ Κυρηναϊκῶν καὶ Μεγαρικῶν καὶ ἐφεκτικῶν καὶ Πρωταγορείων καὶ Κυνικῶν καὶ Ἐπικουρείων καὶ Πυθα- 15 γορείων, δπως σου καὶ μᾶλλον τὴν πολυμάθειαν ἐντεῦθεν κατὰ τὰς ὄμιλίας ποιοῦντος τοῦ Πλάτωνος. Οὐ τὴν σχολὴν γελάσομεν; Ἐπεὶ καὶ μαθηματικὸν σεαυτὸν ἐμφῆναι βουλόμενος καὶ περὶ ἀστέρων ἔχοντά τι λέγειν, ἐπίτηδες ἡμᾶς ἐρωτηθέντας ὑπό του τῶν σοφῶν διαβάλλεις περὶ πρώτην τῆς νυκτὸς ὥραν περὶ τινος ἀστέ- 20 ρος κατ' ἀνατολὰς φαινομένου, δεῖτις ἄρ' ἣν ἔκεινος τῶν ἀστέρων εἰπεῖν, Ἀφροδίτην τοῦτον εἶναι ἀποκριθῆναι, ἀμαθῶς δῆλα δή. Ἐντεῦθεν καὶ γὰρ ὥσπερ ἐπιδιορθούμενος καὶ περὶ Ἀφροδίτης ἡμᾶς διδάσκεις καὶ ως οὐκ ἐπέκεινα τῶν μη μοιρῶν ἀφίσταται τοῦ ἥλιου. Ἐντεῦθεν πάντως σε καὶ ἀστρονόμον ἡμᾶς οἰηθῆναι 25

1. δοκοῦντι σοι οὖ διαγραφέντος ἐγράφη ἀνωθεν χειρὶ νεωτέρᾳ σὺ 3. δυναμένων διορθωθὲν ἀνωθεν νεωτέρᾳ χειρὶ εἰς δυνάμενος 4. εἶναι 6. τινὰς 8. τοῖς λόγοις διορθωθὲν ἀνωθεν νεωτέρᾳ χειρὶ εἰς τῶν λόγων ἐπεχείρησας τῶν γραμμάτων ειρ ἀντικαταστησάντων τὸ πρῶτον γραφὲν ω 14. φημὶ Γραπτέον Ἐρετρικῶν; κύριναϊκῶν 15. πρωταγορείων ἐκ τοῦ πρωταγωρείων 17. δμοιλίας διαγραφέντος τοῦ ο οὖ γελάσωμεν 19. ἔχοντα τὶ 20. διαβάλλεις 22. δηλαδὴ 25. ἀστρονόμων

πειρώμενος ἀπατᾶν καὶ περὶ τὴν τῶν μεταρσίων ἐσχολακέναι τή-
ρησιν. Καίτοι θαυμάζειν παρίσταται μοι δπως, περὶ ἀποστάσεως
αὐτῆς τῆς πρὸς τὸν ἥλιον μνησθεῖς, μὴ καὶ περὶ τῆς εἰς ταύτὸν
ἀποκαταστάσεως αὐτῷ εἰπεῖν ἡθέλησας, ως δι' ἡμερῶν πεντακο-
5 σίων πδ αὗτη, δπως τε περὶ αὐτῆς ἐπιγειρήσας λέγειν καὶ τῶν
φ.11. ἄλλων αὐτῆς οὐκ ἐ||μνήσθης προσηγοριῶν, ὅποταν ἐπικαταδύηται
τῷ ἥλιῳ "Εσπερος καλουμένῃ λέγων, ὅποταν δὲ αὐτοῦ προαν-
ισχη Ἐωςφόρος ή καὶ Φωςφόρος καὶ ως δι' ἐνιαυτοῦ τὸν οἰκεῖον
διέρχεται κύκλον κατὰ τὴν προαιρετικὴν αὐτῆς κίνησιν καὶ ως
10 ὑψοῦται μὲν ἐν τοῖς Ἰχθύσιν, ταπεινοῦται δὲ ἐν τῇ Παρθένῳ, ἔτι
τε περὶ ὅμαλῆς καὶ ἀνωμάλου κινήσεως αὐτῆς καὶ πότε μὲν προ-
ποδίζειν λέγεται, πότε δὲ ὑποποδίζειν, ἔτι τε περὶ στηριγμῶν
αὐτῆς καὶ ἀπορροιῶν καὶ συναφῶν καὶ πήξεων καὶ κολλήσεων
καὶ ἀπεμβάσεων καὶ τῶν λοιπῶν αὐτῆς σχηματισμῶν, ἔτι τε τὶς
15 ἡ δύναμις αὐτῆς καὶ ἡ ποιότης καὶ τίνα τὰ ἐξ αὐτῆς ἀποτελού-
μενα καὶ τίνα τῶν ζώων καὶ φυτῶν αὕτη κεκλήρωτο καὶ τἄλλα
δσσα περὶ αὐτῆς, ἵνα μὴ μακρηγορῶ, τοῖς ἀστρολόγοις παρατετή-
ρηται. Οὗτω γάρ σε τῆς ἀστρολογίας καὶ μᾶλλον ἐθαυμάσαμεν.
Νον δ', ως ἔοικε, τοῦτο καὶ μόνον περὶ αὐτῆς ἔχων, καὶ τοῦτ'
20 ἴσως οὐ καλῶς ἔξειπες, ἄλλο μηδὲν περὶ αὐτῆς ἐπιστάμενος,
ἐπεὶ οὐκ ἀν ἀπέκρυψας, τοσοῦτον τῷ δοκεῖν ἐθέλειν κατειλημμέ-
νος. "Ωςτ' οὐδέποτέ σε καὶ διπωςοῦν ἀστρονομίας μετέχοντα φή-
σομεν, καὶ διαρραγείης μυριάκις περὶ μοιρῶν διαλεγόμενος, εἰ μὴ
καὶ τοὺς χυτρέας ἀστρονόμους δεῖ καλεῖν. Διὸ τί δὲ μὴ καὶ τὸν
25 ἐρωτήσαντα δνομαστὶ λέγεις, ως ἀν σου καὶ μᾶλλον τὸ ἀληθὲς

τὴν

1. ἀπατᾶν περὶ τῶν 3. "θ (= ἥλιον) ταυτὸν

5 (καὶ 11, 12, 14) τὲ 6. ἐ ἐν τέλει τοῦ φύλλου, κάτωθεν δὲ ως
προδηλωτικὸν τῆς ἐν τῷ ἐπομένῳ φύλλῳ συνεχείας (exultans) μνήσθης
τοῦθ' δπερ καὶ ἐπαναλαμβάνεται ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἐπομένου φύλλου

8. φωςφόρως 9. κίνησιν ἀλλ' οὐδὲν ἀνταποκρίνεται ἐν τῇ φᾷ

13. κολλήσεων 14. ἀπεμβάσεων τὶς 16. τ' ἄλλα

20. μὴδὲν 22. δποσοῦν 24. διατὶ

ἀναφανῇ; Ἐλλ' ἡ πάντως ώς μὴ ἔχων, ἀλλ' αὐτὸς τοῦτον
ἀναπλασάμενος ἐσιώπησας. Ἐπειτα παρῆς, ἀποχρινομένου μου
τηνικαῦτα ἢ οὕ; Εἰ μὲν οὖν παρῆς, τί με τηνικαῦτα οὐκ ἔξή-
λεγχεις, ἀμαθῶς ἀποχρινόμενον, ἀλλ' εἰς δεῦρο σεσιώπηκας;
Εἰ δ' οὐ παρῆς, πῶς τὸν ἐπ' ἀνατολῆς ἔκεινον φαινόμενον, 5
ώς φῆς, ἀστέρα, κατὰ διάμετρον ἀκριβῶς ἥδεις εἶναι τοῦ
ἡλίου, ως καὶ π πρὸς ταῖς ρ μοίραις ἀφίστασθαι τοῦ ἡλίου; Οὐ
γάρ δὴ τοῦ ἡλίου καταδυομένου, τὸν δρίζοντα ἔκεινος εύθὺς ὑπερή-
ρετο, ἀλλ' ἦν ἄν τυχῶν ἔξηρμένος αὐτοῦ η ἢ καὶ ιε μοίραις,
ἐπειδή γε, ως αὐτὸς φῆς, ἐφαίνετο ἐπὶ πολὺ δῆλον δτι τοῦ δρί- 10
ζοντος ὑπεραρθείς. Πῶς οὖν κατὰ διάμετρον καὶ π πρός; Ὁψὲ δέ
ποτε || τὴν τούτων καταμαθόντας δυσσέβειαν, ταυτὶ τὰ ρημάτια ⑩
προβαλέσθαι, καὶ οὐδέποτε πείσεις ἡμᾶς ἄλλως φρονεῖν περὶ σου,
καν μυριάχις ἐπικερτομήσῃς ως ἀμαθεῖς καὶ μὴ δυνηθέντας σου
συνιδεῖν τὴν ἐπίπλαστον, ως αὐτὸς φῆς, βλασφημίαν, ἀλλὰ καὶ 15
μᾶλλον καταγελασόμεθά σου τῆς προπετείας, τῶν ἀνεφίκτων ἐπι-
χειροῦντος καὶ υπὲρ τὰ ἐσκαμμένα πηδᾶν θέλοντος. Πρὶν μαθεῖν,
διδάσκειν ἐθέλεις καὶ πρὶν τὸ ἄλφα καλῶς διδαχθῆναι, σπαρτὸς
κατὰ τοὺς ἐν τοῖς μύθοις Γίγαντας ἀναφαίνεσθαι θεολόγος καὶ, δ
φασιν, ἀπὸ θυννοσκοπείου ἐπὶ τὴν ἡγεμονικὴν αἴφνης ἀπήνην 20
ἄλλεσθαι. Τί δ' δτι σου τῆς βλασφημίας οὐκ ἐπελαβόμεθα, τούτῳ
καὶ δὴ καθάπερ τινὶ σημείῳ χρῆ τοῦ μὴ βλασφημίαν ταύτην
ἡμᾶς οἰηθῆναι; Ἐλλ' εἰ μὲν ὡςπερ οὐκ ἐπελαβόμεθα καὶ ἐπηγέ-
σαμεν, εἶχεν ἄν σου τὸ εὔλογον ὁ λόγος καὶ ἡμῖν εἰκότως ἄν ως
ἀμαθέσιν ἐμέμφου. Εἰ δ' ὡςπερ περὶ τῶν ἄλλων, οὕτω καὶ περὶ 25
ταύτης σιωπᾶν προειλόμεθα, πῶς ἀν ἡμῖν ἐγκαλεῖν ἔχοις δικαίως
περὶ ταύτης; Ἐπειτα μέντοι καὶ ἄλλων σοι πολλῶν προβληθέντων

1. ή 6 (καὶ 11). καταδιάμετρον	8. θ (=ἡλίου)	10. ἐπιπολὺ
δηλονότι	13. προβαλλέσθαι	14. ἐπικερτομήσεις
μα		n
άλθης	16. πηδᾶν	20. θυννοσκοπείου ἐκ τοῦ
τὸ πρῶτον γραφέντος θυνόσκοπείου	18. ἄλφα	21. ἄλλεσθαι ἐκ τοῦ τὸ
πρῶτον γραφέντος ἄλεσθαι	26. σιωπᾶν	ἔχεις

ἀπόπων μετά τῆς βλασφημίας ἔκεινης, εἰ μὲν ἔκεινοις ἀντειπεῖν ἀπασιν φήθημεν δεῖν, ταύτην καὶ μόνην ἀνεξέλεγκτον παρέντες, ἦν ἄν σου καὶ οὕτως τὸ εὔλογον ὁ λόγος ἔχων, ἡμᾶς τε ὡς ἀμα-
θεῖς δικαίως εἶχε διασύρειν, μὴ δυνηθέντας τὸ ἔκεισε συνιδεῖν
5 βλασφημον. Εἰ δ' ὅμοιῶς ἐφ' ἀπασιν ἀρώνως διετέθημεν, μηδ' ὅπως οὖν τι φθεγξάμενοι, πόθεν σὺντὸ πιστὸν ἔχων, ως μὴ συνιέν-
των σου τῆς βλασφημίας ἡμῶν κατηγορεῖς καὶ τὸ ζητούμενον
ώς διολογούμενον ὑποτίθεις, οὕτω συμπεραίνειν ἐπεχείρησας, ως,
ἐπεὶ τὸ δεύτερον βλασφημον οὐ νομίζομεν, οὐδὲ τὸ πρῶτον ἄρα.
10 'Αλλ' οἶμαι, καθάπερ καὶ ἀνωτέρω λέλεκται, αἰσχυνόμενος ἐφ' οὓς
μεταμεμέλησαι, εἴτ' ἄλλως οὐκ ἔχων τὴν αἰσχύνην ἀποτρίψασθαι,
οὕτω σεαυτὸν καθάπαξ ταῖς διαβολαῖς ἐκδέδωκας, κακῷ τὸ κκ-
κὸν, ὃ φασιν, ἔξιώμενος. 'Ημεῖς ἄρα καὶ τὸ δεύτερον ἀσεβὲς
ἡγούμενοι, καὶ τὸ πρότερον ἀσεβέστερον ὑπολαμβάνομεν· τούτου
15 δ' οὕτως ἔχοντος, || μάταια πάντως καὶ δσα ἐπὶ τούτοις καθ' ἡμῶν
ἀμαθῶς ἐθεολόγησας, ων τὰ πλεῖστα διελέγγχειν καθ' ἔκαστον ως
ἀμαθῆ καὶ βάρβαρα καὶ που καὶ ἀσεβείας ἔχόμενα οὐκ εὔκαιρον,
τῆς ωρας ἡμᾶς ἐπ' ἄλλα κατεπειγούσης. 'Ἐν δέ σου καὶ μόνον
ἀπελέγξαντες, ἐντεῦθεν καὶ τὴν τῶν ἄλλων ἀσέβειαν ἀποχρώντως
20 παραστήσομεν. Θεὶς γάρ καθ' ὑπόθεσιν, ως, εἰ μὲν ὁ θεὸς κατη-
γορία κατ' ἐμὲ, μὴ ἐν κατηγορίᾳ δὲ ἔσται ὃν αὐτὸς οὐκ ἐν ὅντι,
εἴτ' ἐπάγεις κατὰ διλημμάτου οὕτως· εἰ μὲν οὖν τῷ οὐκ ἐν ὅντι
τοῦτο φήσεις, ως μὴ ἐν τοῖς ἄλλοις ὅντι τῶν κτισμάτων, ψευδής.
ἐπὶ πᾶσι γάρ ὁ θεός· εἰ δὲ οὐχ ως ἐν αὐτῷ, ἔσται μὴ ὃν· πᾶν γάρ
25 τὸ μὴ ἐν αὐτῷ ἔχον τὸ εἶναι οὐδέν ἔστι παντελῶς. Οὕτω τούτου
σοι τοῦ διλημμάτου περανθέντος, τὸ μὲν εἶναι τὸν θεὸν ὃν, ως
ἔαυτῷ ὅντα, σφόδρ' ἀποδεχόμεθ' ως εὑσεβεῖς καὶ τοὺς μὴ οὕτω
περὶ θεοῦ φρονοῦντας ἀθέους ἡγούμεθα, μετὰ τῆς 'Ιππωνος καὶ
'Επικούρου συμμορίας συντάττοντες. Θάτερον δέ σου τῶν ἐρωτή-
30 σεων σκόπει εἰ μή σε καὶ Μασσαλιανὸν αὐτίκα παραστήσει. Εἰ

3. τὲ 5. μὴδ' 9. 6' 13. ἔξιώμενος ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος
ἔξιώμενος 22. καταδιλμματον 30. σκότει μεσαλιανὸν

μὲν οὖν τὸ οὐκ ἐν ὅντι τοῦτο φῆς, ως μὴ ἐν τοῖς ἄλλοις ὅντι τῶν κτίσμάτων, ψευδές· ἐπὶ πᾶσι γὰρ ὁ θεός. Τὸ δὲ ἐπὶ πᾶσι τοῖς κτίσμασιν, ὡς οὗτος, παρεῖναι τὸν θεὸν πότερον προνοητικῶς καὶ κατὰ τὰς αὐτοῦ φιλοδώρους δωρεὰς καθ' ὅπαντα τὰ ὅντα ήτοι ὅντα αὐτοῦ μετέχει· πάντα γὰρ τοῦ εἶναι ἐφίεται· ήτοι κατὰ τὴν ἑαυτοῦ 5 φύσιν καὶ οὐσιωδῶς παρεῖναι φήσ; Εἰ μὲν οὖν προνοητικῶς τοῖς κτίσμασι παρεῖναι τὸν θεὸν καὶ ηὕτως ὅντα αὐτοῦ μετέχειν λέγεις, διὰ τί μὴ καὶ τοῦτο προσέθηκας, ως ἀν σου τὸ δοξάζειν περὶ θεοῦ κατάδηλον γένηται; Εἰ δὲ κατὰ τὴν αὐτοῦ οὐσίαν καὶ φύσιν ἐν τοῖς κτίσμασι τὸν θεὸν παρεῖναι λέγεις, πῶς οὐχ ὑβριστὴς σὺ τοῦ 10 θεοῦ, τὰ τῶν Μασσαλιανῶν ἀντικρυς πρεσβεύων, τὴν κτίσιν θεοποιῶν; Εἰ γὰρ πανταχοῦ πάρεστιν ὁ θεός καὶ τὰ πάντα πληροῖ, ἀλλὰ προνοητικῶς δῆλα δὴ καὶ οὐ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν· ταύτῃ γὰρ ἀπαντ' ἀν ηὕτως τὰ κτίσματα· ἀλλ' ἀσεβὲς τοῦτο καὶ τῆς τῶν Μασσαλιανῶν παραπληξίας δόγμα. "Ο||τι δὲ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φ. 12^ο 16 φύσιν καὶ οὐ προνοητικῶς τοῖς κτίσμασι παρεῖναι τὸν θεὸν φρο- νεῖς, δῆλον ἐντεῦθεν. Εἰ μὲν γὰρ ως κατηγορίαν ἀναγκαῖως ἔδει τὸν θεὸν καὶ ἐν τοῖς οὖσι, λέγω δὲ τοῖς κτίσμασιν, εἶναι κατὰ σὲ, πᾶσα δὲ κατηγορία, ἀν περ καθόλου λέγηται καὶ μὴ ως ἐν ὑποκειμένῳ καὶ κατὰ συμβεβηκός, καθ' ὑποκειμένου λέγεται τῶν ὡν 20 κατηγορεῖται, πῶς οὐκ ἐνταῦθα φανερῶς οὐσιωδῶς παρεῖναι δεῖν οἵτινει τὸν θεὸν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ κτισθεῖσιν, ἐν τούτοις τοῦτον κατηγορεῖν θέλων; Δυςεβής ἄρα φαίνη σὺ περὶ θεοῦ σκαιῶς οὔτω φρονῶν. Οὕτω μὲν οὖν τὸ διλήμματον ἀντέστραπταί σοι, μᾶλλον δὲ ήμιν μὲν διλημμάτων εὑπορῆσαι παραίτιον γέγονε, καὶ δὴ 25 λύμη τις ως ἀληθῶς καὶ οἵτις ήμᾶς ως ἐν λαβυρίνθοις ἀφύκτους κατασχήσειν ἐνόμισας, τούτοις αὐτὸς μᾶλλον ἑάλως εἰρχθεὶς, καὶ τὰ Σεμιράμιδός σοι τείχη κατ' οὐδὲν τῶν ἀραχνίων ιστῶν διαφέρειν ἡλέγγεισαν. Εἰεν.

4. καθὸ 8. διατὶ 11 (καὶ 15). μεσαλιανῶν 13. δηλαδὴ

26. τὶς 27. εἰρχθεὶς 28. ιστῶν

"Ο δέ σε καὶ παντελῶς ψεύστηγ ἀποδείχνυσι μάλα λαμπρῷ τῷ φωνῇ καὶ ἥχιστα σαυτὸν σαυτῷ συμφωνοῦντα καν ταῖς τῶν λόγων μεταβολαῖς πολλῷ τὸν μυθευόμενον Πρωτέα παρεληλυθέναι, τοῦτο καὶ δὴ σκόπει. Ἀνωτέρω μὲν γὰρ τῶν σῶν φῆς γραμμάτων, ὡς τοῦτο
 5 χάριν ἐπ' ἐκκλησίας ἡμᾶς μηδὲν εἰδέναι εἰρηκας, ὡς σοῦ μὲν τὸν θεὸν μὴ ἐν ὑποχειμένῳ φάσκοντος, αὐτὸς ἀνθιστάμενος ἐν ὑποχειμένῳ ἔλεγον, εἴτα μικρὸν προτὸν τοῦ λόγου, ὡςπερ ἐξεστηκὼς σεαυτοῦ καὶ παντελῶς ἐπιλαθόμενος ἐκείνων, τούτου χάριν παροξυνθῆγαι καθ' ἡμῶν, καὶ ὡς ἀμαθεῖς ἀποσκῶψαι φῆς, δτι τοῦ τὴν διάλεξιν
 10 ἐνστησαμένου προκαλοῦντος, εἰ βουλόμεθα λέγειν, ἡμᾶς οὐκ εἰωθέναι φῆς μετὰ παιδῶν διαλέγεσθαι πρὸς αὐτὸν ἀποκριθῆναι, ἐπὶ φιλοσοφίᾳ γηράσαντας, καὶ διὰ τοῦτο θυμὸν ἐνῆκε σοι τὸ οὔτως πως ἀποκριθῆναι σου τῷ φίλῳ. Όρᾶς ὡς παραπλήξ ανθρωπος σὺ φ.13^η καὶ τὸν ἔγχεφαλον τεταραγμένον φορῶν καὶ ἄλλοτε ἄλλα εἰκῇ καὶ
 15 ὡς ἔτυχε προβαλλόμενος, ὡςπερ ἐν ἀπορίᾳ ὅπλων || τῷ φανέντι χρώμενος. Πότερον γάρ σου τοῖν λόγοιν ὡς ἀληθῆ δεξόμεθα; Εἰ μὲν γάρ ὁ πρῶτος ἀληθῆς, ψευδῆς ὁ δεύτερος· εἰ δ' ὁ δεύτερος ἀληθῆς, ψευδῆς ὁ πρῶτος· Ἀλλὰ μὴν οὐδέτερος ἀληθῆς, ὡς δειχθήσεται. Εἴτ' οὐ δέδιας, ἀθλιε, ψεύστην σαυτὸν καὶ ἐπίορχον
 20 καὶ συκοφάντην φανερῶς οὔτωςὶ καθιστάς; Οὐ φοβῇ τὰ ἐκ τούτων δρισθέντα τοῖς πατράσιν ἐπιτίμια; Οὐκ ἥκουσας τοῦ Δαυΐδ λέγοντος· Ἀπολύει Κύριος πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος; Οὐ τοῦ Ἰακώβου Μὴ δμνύετε μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν· μᾶλλον δὲ αὐτοῦ τοῦ Κυρίου διαρρήδην ἀπαγορεύοντος τὸν δρόκον;
 25 Οὐκ ἥκουσας τοῦ Δημοσθένους λέγοντος Πονηρὸν, ω Ἀθηναῖοι, πονηρὸν ὁ συκοφάντης; Ἀλλὰ γάρ ὁ τὸν θεὸν ὑπὸ τὴν οὐσίαν ὡς εἶδος ἀνάγειν τολμῶν σχολῆ γ' ἀν εὐλαβηθείη μὴ ἐπιορκῆσαι, ἥτοι ψεύσασθαι, ἢ συκοφαντῆσαι; Ἐγὼ, διαλεχθῆναι προκαλούμενος, οὕτως ἀπεκρινάμην τῷ καλοῦντι; Τίς ἡ ἀπόδειξις; Ἀρ' οὐκ
 30 ἐν τοῖς ζῶσιν ὁ τότε τὴν διάλεξιν ἐνστησάμενος; Ἀκούσας ἐκεῖνος

2. κάν 9. φῆς 12. ἐνīκε 16. Τὸ πότερον εἶχε τὸ πρῶτον καὶ ἐν τέλει ὀξεῖαν διαγραφεῖσαν ἐπειτα 19 εἴτ'
 24. δρόκον 29. τὶς 30. οὔκούσας

τὴν διαβολὴν ἐνεὸς ἐγεγόνει, τὴν συκοφαντίαν ἐκπληττόμενος. Οὐκ ἐλέγξει σου καὶ παραστήσει κατὰ πρόσωπον οὗτος τὴν ἀμαρτίαν; Πῶς δὲ καὶ ἐν ὑποκειμένῳ μὲν ἡμᾶς τηνικαῦτα λέγειν τὸν θεὸν φῆς, σὺ δὲ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ; Οὔτω σεαυτὸν καθάπαξ τῷ διαβόλῳ παραδέδωκας, ως μηδ' ὅπως οὖσιν σοι καὶ ἀληθείας μέλειν; 5 Πότερον ἐγώ τε καὶ σὺ μόνω καὶ ἐν παραβύστῳ καὶ γωνίᾳ παρῆμεν, δτε διηλέγμεθα, οὐκ ἐπὶ πλέον ἢ μάρτυσιν ἔχατόν; Εἰτ' εἰ τὸν θεὸν οὐ φοβῇ, τοὺς ἀνθρώπους οὐχ αἰσχύνῃ, οὔτω κατὰ τῆς ἀληθείας ὅμοσε χωρῶν; Οὐ σὺ μὲν τὴν οὐσίαν τοῦ θεοῦ μηδὲν τῆς τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν 10 λοιπῶν κτισμάτων διαφέρειν ἐφληγάφεις, ἐγὼ δὲ ὑπερτέραν δσον οὐκ ἔνι λόγῳ εἰπεῖν τῶν τε νοητῶν καὶ τῶν αἰσθητῶν κτισμάτων ἀπέφαινον καὶ μηδ' ὅπως οὖσιν παραβληθῆναι φύσιν ἔχειν τῇ οἰαδήτινι οὐσίᾳ || τὴν ὑπὲρ πάντα λόγον καὶ πᾶσαν ἔννοιαν ἀπόρρητον ἔχεινην φ. 13⁶ οὐσίαν; Οὐ σὺ μὲν τὸν θεὸν ὑπὸ μίαν τῶν δέκα κατηγοριῶν ἀνάγε- 15 σθαι, ἐγὼ δὲ ὑπὸ οὐδεμίαν ἀντέλεγον; Ἄλλ' δτι μὲν ταῦθι οὔτως ἔχει καὶ οὐκ ἄλλως, μαρτυρήσουσι μὲν οἱ ἔχεισε παρατυχόντες ἀπαντες, μαρτυρήσεις δὲ καὶ αὐτὸς, μᾶλλον δὲ ἥδη μαρτυρεῖς καὶ ἄκων, τῇ ἀληθείᾳ συνελαυνόμενος. Φῆς γάρ οὔτως· πρότερον γάρ εἰ ἐν κατηγορίᾳ δι θεὸς ἐζητεῖτο καὶ δτι ἐν κατηγορίᾳ ἐλέγετο παρ' ἐμοῦ 20 καὶ τὰ ἔξῆς. Τὸ δὲ ἐν κατηγορίᾳ σε λέγειν, ω οὔτος, τὸν θεὸν ταύτον ἔστι τῷ ως ἐν γένει τῇ οὐσίᾳ τὸν θεὸν ως εἶδος εἶναι. Τοῦτο δὲ τί ἄλλο ἢ τὸν θεὸν ὑπὸ τὴν οὐσίαν ἀνάγεσθαι λέγειν ἔστιν ἀριδήλως; Οὐκοῦν σὺ μὲν ἐν κατηγορίᾳ τῆς οὐσίας τὸν θεὸν ἔλεγες, ἐγὼ δὲ οὔ. Τὸ δὲ μὴ ἐν κατηγορίᾳ λέγειν με τὸν θεὸν τὸ 25 μὴ τὸν θεὸν εἶδός ἔστιν [εἶναι] τῆς οὐσίας. Τοῦτο δὲ τί ἔτερον ἢ τὸν θεὸν μὴ ως εἶδος ὑπὸ τὴν οὐσίαν ἀνάγεσθαι;

Τούτων τοίνυν οὔτως ἔχοντων καὶ μηδενὸς ἀντειπεῖν πρὸς ταῦτα ἔχοντος, τίς εὔσεβέστερον ἐδόκει λέγειν, δ τὸν θεὸν εἶδος

5. μηδ'	6. μόνῳ	11. δσον δσον	13. μηδ'
15. τῶν ι	22. ταυτόν	23. τὶ	26. εἶδος ἔστι τὶ
29. τὶς			

τῆς οὐσίας καταφάσκων ἢ δὲ τὸν θεὸν εἶδος τῆς οὐσίας ἀποφάσκων; Πάντως ὁ τῇ ἀποφάσει χρώμενος ἐγώ. Οὐκοῦν δυσσεβῶς ἐδόκεις σὺ τότε λέγειν περὶ θεοῦ. Δικαιώς ἄρα ἡμεῖς μέν σε τηνικαῦτα δυσσεβῆ κεκλήκαμεν, οὕτω περὶ θεοῦ διαλεγόμενον, σὺ δὲ ἡμᾶς ἀδίκως ὡς 5 ἀμαθεῖς διέβαλες, οὕτω περὶ θεοῦ φρονοῦντας. Σκόπει καὶ γὰρ ἡλικοῖς ἀτόποις ἐκ τῆς δυσσεβοῦς σου ταυτησὶ θέσεως, εἰ οὕτω χρὴ φάναι, τὸν θεὸν ὑπάγεσθαι ἀκολουθεῖ διὸ ἂ σου καὶ τὴν γλῶτταν ἀφελεῖν δίκαιον ἦν, ὡς ἐγῶμαι, εἰ μή γε μεταμεμέλησαι. Εἰ γὰρ δὲ θεὸς, ὃ οὗτος, κατὰ σὲ ὑπὸ τὴν οὐσίαν ἀνάγεται, εὑρεθήσεται μὲν δὲ θεὸς εἴ- 10 δος, ἢ δὲ οὐσία γένος αὐτοῦ. Οὐκοῦν ἀπαιτήσομεν τάς τε εἰδοποιούς αὐτοῦ διαφορὰς, τάς τε διαιρετικὰς, καθ' ἃς εἰδοποιηθήσεται τε καὶ τῶν ἄλλων εἰδῶν τῶν δμογενῶν διαχριθήσεται. 'Αλλ' ἀτοπον κομιδῇ καὶ ἀσεβεῖς ἐπὶ θεοῦ διαφορὰς δλῶς ἐννοεῖν εἰδοποιούς. Οὕτω γὰρ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀτοπήμασι καὶ σύνθετος τις ἔσοιτ' ἀν δὲ ὑπὲρ 15 πᾶσαν ἀπλότητα θεός.

φ.14^α || Οὐκ ἄρα δὲ θεὸς εἶδος, δτι, εἰ δὲ θεὸς ὑπὸ τὴν οὐσίαν ἀναγθήσεται, ἔσται ἐν τῷ εἶναι δὲ θεὸς ὡς περιεχόμενον ὑπὸ περιέχοντος καὶ οὐχὶ τὸ εἶναι ἐν τῷ θεῷ. 'Αλλ' οἱ θεολόγοι οὐχ οὕτω βούλονται. Φησὶ γὰρ δὲ μακάριος Διονύσιος *Kai τὸ εἶναι ἐν αὐτῷ καὶ οὐκ αὐτὸς ἐν τῷ εἶναι.* 20 *Kai δὲ θεολόγος δὲ Γρηγόριος "Ολον γὰρ ἐν ἑαυτῷ συλλαβὼν ἔχει τὸ εἶναι, φησὶν, μήτε ἀρξάμενον μήτε πανσάμενον καὶ τὰ ἔξης. Οὐκ ἄρα δὲ θεὸς ὑπὸ τὴν οὐσίαν ἀνάγεται, δτι πάντα τὰ ὑπὸ τὴν οὐσίαν ὡς εἰς γένος ἀναγόμενα εἶδη κατὰ μὲν τὸ ὑποκείμενον οὐδὲν ἄλλήλων διαφέρουσιν, ὡς φέρε εἰπεῖν ἀνθρωπος καὶ βοῦς καὶ ἵππος τῇ οὐσίᾳ 25 μὲν οὐ διαφέρουσιν ἄλλήλων, κατὰ δὲ τὰς παρούσας ἐκάστῳ διαφορὰς ἄλλήλων διενηνόχασι. Kai δὲ ἀπρόσιτος τοίνυν θεὸς, ὑπὸ τὴν οὐσίαν κατὰ σὲ ἀναγόμενος, ταῖς μὲν διαφοραῖς διοίσει τῶν δμογενῶν αὐτῷ, κοινωνήσει δὲ τούτοις τὴν φύσιν. Kai λοιπὸν δὲ ἀμέθεκτος ἔσται μεθεκτὸς ἐν μέρει καὶ μετέχων καὶ μετεχόμενος, καὶ δὲ ἄκτιστος κτιστὸς καὶ δὲ ποιητὴς οὐδὲν τῶν ποιημάτων διαφορὰν*

7. γλώτταν
τὸ πρῶτον γραφέντος τῷ

8. ἐγῶμαι

16. ἐν τῇ φᾷ 6'

17. τὸ ἐκ τοῦ

έξει. 'Αλλ' ἀσεβούς διανοίας γε τοῦτο καὶ μὴ δτι γε εἰπεῖν, ἀλλ' οὐδὲν ἐνθυμηθῆναι φορητόν. Οὐκ ἄρα ὁ θεὸς ὑπὸ τὴν οὐσίαν ἀναχθήσεται. Ή γάρ μακαρία καὶ ἀκήρατος φύσις θεοῦ ἀμέθεκτός ἐστι πάντῃ κατὰ τὴν οὐσίαν αὐτῆς. Τῆς γάρ οὐσίας αὐτῆς οὐδὲν τῶν ὄντων μετέχει. Υπὲρ τὰ ὄντα γάρ ἐστι κατὰ τὴν ίδίαν φύσιν, 5 εἰ δέ ποτε καὶ μεθεκτὸς λέγοιτο, κατὰ τὰς φιλοδώρους αὐτοῦ μεταδόσεις καὶ δωρεάς, καθ' ὃ πάντα τὰ ὄντα αὐτοῦ μετέχει καὶ δι' αὐτοῦ συνέστηκε τὸ γάρ μὴ μετέχον αὐτοῦ οὔτε ἐστὶν οὔτε ἔσται οὔτε ἡν κατὰ τὸν μέγαν Διονύσιον.

"Οτι εἰ ώς εἶδος ὁ θεὸς ὑπὸ τὴν οὐσίαν ώς εἰς γένος ἀναχθήσε- 10 ται, ἔσται ὁ θεὸς φύσει παραχθεὶς ἀμα τοῖς ἄλλοις εἶδεσιν, τοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους ἀντιδιηρημένοις, ὡςπερ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ περὶ τοῦ ἀμα διδασκαλίᾳ φησιν, οἷον Τό τε ἔννυδρον καὶ τὸ πεζὸν καὶ τὸ πτηνὸν ἐκ τοῦ αὐτοῦ διαιρεθέντα γένους, τοῦ ζῷου, ἀντιδιαιρούμενα λέγεται καὶ οὐδέν γε || τούτων πρότερον ή ὕστερον ἐστιν, φ.14c ἀλλ' ἀμα τῇ φύσει τὰ τοιαῦτα δοκεῖ εἶναι. Οὐκοῦν καὶ ὁ θεὸς, εἴπερ 16 καθ' ἡμᾶς εἶδος τῆς οὐσίας, ἀμα τοῖς ἐξ αὐτῆς ἀντιδιηρημένοις εἶδεσιν ἔσται. Καὶ τί λοιπὸν πλέον ἔσται τῷ θεῷ, κτιστῷ γε ὄντι καὶ γεννητῷ καὶ ιστίμῳ τοῖς κτίσμασι καὶ ἐν χρόνῳ ἀρξαμένῳ τοῦ εἶναι; Τοιαῦτα γάρ τὰ ἀντιδιαιρούμενα. Ταύτῃ γάρ οὐδὲ θεὸς ἀν 20 εἶη καλεῖσθαι ἀξιος, οὐδὲ δημιουργός, οὐδὲ παραγωγεύς. Ηῶς γάρ ὁ ὑπὸ ἄλλου παραχθεὶς οὐδὲ ἄχρονος, οὐδὲ ἀπειρος, οὐδὲ ἀγέννητος, οὐδὲ τι τῶν ἄλλων, δσα περὶ θεοῦ καταφατικῶς η ἀπορατικῶς θεολογεῖται; 'Αλλ' ἔτερόν τινα ζητήσωμεν θεὸν, ω ταῦτα πρέπει καὶ δι' οὗ ὁ κατὰ σὲ καὶ τὴν σὴν καινοτομίαν καὶ ἀσέβειαν 25 παραχθεὶς ἔσται ὑλικός τε καὶ χρονικός θεός; 'Εκεῖνος γάρ μᾶλλον ἀν εἶη θεός. Εἰ δὲ ταῦτα πάντα ἀσεβῆ καὶ ἄθεα καὶ πάσαις ἀκοαῖς ἀνθρώπων ἀφόρητα, παῦσον ποτὲ γοῦν, ω κενὲ, κενῶν

2. οὐδενθυμηθῆναι 6. μεθεκτὸς (ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος μέθεκτος) λέγοιτο 7. μεταδώσεις καθό 10. Ἐν τῇ
φᾷ δ' 13. φησὶ 15. ὕστερον ἐστὶν 18. τὶ

ληρημάτων, τὸν θεὸν ὡς εἶδος ὑπὸ τὴν οὐσίαν ἀνάγων, ἵνα μὴ μᾶλλον αὐτὸς σὺ πρὸς τὸν τῆς ἀπωλείας καταχθίσῃς βόθρον.

"Οτι εἰ ὁ θεὸς ὑπὸ τὴν οὐσίαν ἀνάγεται, εἴη γ' ἂν ὁ θεὸς εἶδος, ή δὲ οὐσία γένος αὐτῷ. Ἀλλὰ τὰ μὲν γένη πρότερα φύσει τῶν εἰ-
5 δῶν καὶ συνανατιρουντα, ἀλλ' οὐ συνανατιρούμενα. Οὐκοῦν καὶ τῆς οὐσίας, ἥτις καθ' ἡμᾶς, ἀναιρεθεῖσης, γένος τῷ θεῷ, ἀναιρεθήσε-
ται πάντως καὶ ὁ θεὸς. Τοῦ θεοῦ δὲ ἀναιρεθέντος, οὐ πάντως
10 ἀναιρεθήσεται καὶ η οὐσία· ἔξει γάρ τὸ εἶναι ἐν τοῖς ἄλλοις εἶδε-
σιν. Ἐστι γάρ καὶ τοῦτο τοῖς γένεσιν ἴδιον, τὸ πλεονάζειν τῇ τῶν
ὑπὸ αὐτὰ εἰδῶν περιοχῇ. Εἰ δὲ ταῦτα πάντα ἀσεβείας ἀνάμεστα
καὶ παραπλήγων ἀνθρώπων ληρήματα, μάταιος ὅντως σὺ ὑπὸ^{φ. 15α}
τὴν οὐσίαν τὸν θεὸν ὡς εἶδος ἀνάγων· τοῦ γάρ θεοῦ πρεσβύτερον
οὐδὲν, οὐδὲν αἴτιον. Οὐδεὶς γάρ εἰπεῖν ἔχει θεοῦ αἴτιαν, εἰ τοῦτο
15 ἀν εἴη θεὸς κατὰ τὸν ἐν θεολογίᾳ Γρηγόριον. Ἀλλὰ καὶ πάντα^{φ. 15α}
γένη καὶ πάντα εἶδη καὶ πᾶσαι οὐσίαι καὶ πάντα ἄτομα καὶ δλῶς
πάντα νοητὰ, πάντα αἰσθητὰ ποιήματα καὶ ἔργα τῆς || δυνάμεως
αὐτοῦ εἰσιν, ἐν χρόνῳ παρ' αὐτοῦ ἐκ μὲν ὅντων εἰς τὸ εἶναι
παραγθέντα, φθαρτά τε τῇ ἑαυτῶν φύσει, εἰ καὶ τινα τούτων χά-
ριτι αὐτοῦ ἔσονται ἀφθαρτα. Αὐτὸς δέ ἐστιν ἄχραντος καὶ ἀναρχος
20 καὶ ἀκήρατος καὶ ἀπαθής καὶ ἀναλλοίωτος καὶ εἰς ἀεὶ διαμένων
ώςαύτως, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. Οὐκ ἄρα η
οὐσία γένος αὐτῷ.

"Οτι πάντα τὰ ὑπό τι ἀναγέμενα γένος ὡς εἶδη, ἀν τε ὑπὸ τὴν οὐσίαν, ἀν τε ὑπὸ τὸ ποσὸν, ἀν τε ὑπὸ τὸ ποιὸν, ἀν τε ὑπὸ τὰ πρός τι,
25 ἀν τε ὑπὸ ἄλλο ὄτιον τῶν λοιπῶν γενικωτάτων γενῶν εἰποις, ἀναγ-
καίως ὑπόκεινται δροις. Οὗτω γάρ τήν τε ἀρετὴν καὶ τὴν ἐπιστή-
μην καὶ τὴν ἔξιν καὶ διάθεσιν, καὶ τὸ τρίγωνον δὲ καὶ τετράγωνον
ὑπὸ τὴν ποιότητα ἀνάγοντες, εἶδη ταύτης φαμὲν, καὶ ἐκάστῳ τού-
των τὸν οἰκεῖον ἀποδιδόαμεν λόγον, διάθεσιν λέγοντες εἶναι τὸ καὶ τὸ

3. Ἐν τῇ φᾷ ἔ 10. αὐτῶν 11. μάταιον 17. εἰσὶν

18. φθαρτάς ε οὐδενὸς ἀνταποκρινομένου εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἐν τῇ
φᾷ 20. ἀεὶ 23. Ἐν τῇ φᾷ ε

καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὡςαύτως. Ὁμοίως καὶ διπλᾶ καὶ ἡμισυ ὑπὸ τὰ πρός τι ἀνάγοντες, ἐκάτερον τούτοιν δριζόμεθα καὶ ἀριθμὸν καὶ λόγον καὶ γραμμὴν καὶ ἐπιφάνειαν καὶ τόπον καὶ χρόνον, τὰ μὲν ὑπὸ τὸ διωρισμένον ποσὸν ἀνάγοντες, τὰ δ' ὑπὸ τὸ συνεχὲς, ἐκάστῳ τὸν οἰκεῖον δρὸν ἀποδίδομεν. Καὶ ἵππος δὲ καὶ λέων καὶ 5 ζῷον καὶ ἐλαία καὶ συκῆ καὶ δσα ὑπὸ τὴν οὐσίαν τελεῖ δροῖς ὑπόκεινται. Ἐντεῦθεν γάρ ἐκάστου τὴν φύσιν, ἥτις ποτέ ἔστι καὶ δποία τις ἔστι, διδασκόμεθα. Εἰ τούνυν καθ' ὑμᾶς καὶ ὁ θεὸς εἶδος, δρὸν ἔχει πάντως. Τί γάρ δὲ εἶδος ἔσται; Εἰ δὲ δρὸν, πάντως καὶ δριστὸς ἔσται· οἱ γάρ δροὶ δριστῶν· τῶν γάρ πρός τι εἰσίν. Εἰ δὲ 10 δριστὸς, καὶ ἐπιστητὸς πάντως· τὰ γάρ δριστὰ ἐπιστητά. Εἰ δὲ ἐπιστητὸς, καὶ καταληπτός· καταληπτὰ γάρ τὰ ἐπιστητά. Εἰ δὲ καταληπτός, καὶ πεπερασμένος ἔξ ἀνάγκης. Καὶ οὕτως, ἐνδια τόπου δοθέντος, πολλὰ τὰ ἀτοπα περὶ θεοῦ λέγειν ἔψεται, καὶ τὸ θεῖον οὐδὲν τῶν λοιπῶν διοίσει πραγμάτων καθ' ὑμᾶς. Ἀλλ' οὔτε 15 τις τῶν θύραθεν ἢ τῶν καθ' ἡμᾶς θεολόγων εἰς το||σοῦτον ἀπονοίας φ.15^ο καὶ παραπληξίας ἐλήλυθε ποτε, ὡςτε τινὰ δρὸν θεοῦ ἀποδοῦναι τολμῆσαι, ώς καὶ τοῖς ἐντεῦθεν ἐπομένοις ἀτοπήμασιν αὐτὸν ὑπάγεσθαι. Τάναντία μὲν οὖν μᾶλλον ἀποφαίνομενοι περὶ θεοῦ φαίνονται, ἀπειρον αὐτὸν καὶ ἀδριστον, πᾶσαν ὑπερεκπίπτοντα καὶ 20 χρόνου καὶ φύσεως ἔννοιαν καὶ ὑπὲρ πᾶσαν κατάληψιν ὄντα.

Οὐκ ἄρα ὁ θεὸς εἶδος τῆς οὐσίας, δτι, εἰ ὁ θεὸς εἶδος, δριστὸς ἔσται, ωςπερ καὶ ἀνωτέρω μικρὸν δέδεικται, τὸ δὲ δριστὸν δρω ἐστὶν δριστόν· οἱ δὲ δροὶ λόγοι σύντομοι δηλωτικοὶ τῆς φύσεως τῶν ὑποκειμένων αὐτοῖς πραγμάτων. Οὐκοῦν ἄρα ἢ τοῦ θεοῦ φύ- 25 σις καταληπτὴ καθ' ἡμᾶς ἔσται, εἰ γε δρω ὑποπεσεῖται, ἀλλὰ χαλεπὸν καὶ ἐννοῆσαι, μὴ δτι γε εἰπεῖν. Θεοῦ γάρ φύσεως δηλωτικὸν τῶν ὄντων οὐδέν. Ἔστι γάρ ὑπὲρ πᾶσαν κατάληψιν καὶ γνῶσιν ἀγγέλων τε καὶ ἀνθρώπων, καὶ τοῦτο παρ' αὐτῆς τῆς

4. διορισμένον 7. ἥτις ποτε ἔστι 8. δποῖα 9. τὶ
 10. εἰσὶν 15. ὑμᾶς οὔτε 16. ἀπωνίας 17. ὡςτε τίνα
 22. Ἐν τῇ φᾷ ζ 23. ἀνωτέρῳ 27. ἐνοῆσαι 29. τὲ

θείας καὶ μακαρίας φύσεως μεμαθήκαμεν. Φησὶ γάρ αὐτὴ περὶ ἑαυτῆς τῷ Μωϋσῇ διαλεγομένη Οὐ γάρ μὴ ἵδη ἀνθρωπος τὸ πρόσωπόν μου καὶ ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ ἀκατάληπτον αἴτης ἐντεῦθεν αἰνιττομένη. Οὐκ ἄρα ὁ θεὸς δριστός· οὐχοῦν οὐδὲ εἶδος.

5 "Οτι εἰς ὁ θεὸς ὑπὸ τὴν οὐσίαν ὡς εἶδος ἀναγθήσεται, δρον ἔξει πάντις, ὡς δέδειχται· οἱ δὲ ὅροι περιληπτικοὶ γενῶν τε καὶ διαφορῶν ἐκ τούτων γάρ συνίστανται. Οὐχοῦν εἶη ἀν ὁ θεὸς ὡς δριστός γένος ἔχων καὶ διαφοράς· καὶ ἔσται ὁ θεὸς ἐν γένει τινι. Εἰ δὲ τοῦτο, καὶ ἐν μετοχῇ αὐτοῦ δῆλα δῆ καὶ ὑστερον αὐτοῦ καὶ πολλοῖς ἐτέ-
10 ροις κοινωνῶν κατὰ τὴν οὐσίαν τοῦ γένους, πρὸς δὲ καὶ σύνθετος καὶ ὑπ' ἀρχὴν, καὶ τεῦθεν οὐ κυρίως ἀρχὴ, οὐδὲ κυρίως αἴτιος, ἀρχὴν ἔχων τὰ πράγματα, ὃν οἱ λόγοι ἀρχὴ καὶ αἰτία τῶν περὶ αὐτοῦ λόγων εἰσὶν 'Ως γάρ οἱ λόγοι πρὸς τοὺς λόγους, οὕτω τὰ πράγματα πρὸς τὰ πράγματα. Εἰ δὲ ταῦτα πάντα πάσης ἀσεβείας
15 καὶ βλασφημίας ἀνάπλεα καὶ τοῦ ἐνοικοῦντός σοι πονηροῦ πνεύ- ματος ἀναπλάσματα καὶ οἷα οἱ περὶ τὸν "Ἄρειον οὐκ ἀν ἐφρυά- ξαντο εἰπεῖν, οὐκ ἀν εἶη ὁ θεὸς εἶδος γένος ἔχων καὶ διαφοράς.
φ. 16^α "Εστι γάρ ὑπὲρ πᾶσαν ἀπλότητα καὶ ἀδριστος || καὶ ἀμέθεκτος πάσῃ γεννητῇ φύσει καὶ οὐδενὶ τῆς ἑαυτοῦ φύσεως κοινωνεῖ τῶν
20 ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντων, καὶ ἀναρχος καὶ ἀρχὴ καὶ αἰτία πάντων τῶν ὄντων· ποιητὴς γάρ χρόνων, οὐχ ὑπὸ χρόνον. Οὐκ ἄρα ὁ θεὸς εἶδος.

"Οτι πάντα ὑπὸ γένη τινὰ ἀναγόμενα εἶδη δνόματα ἔχει· ἐν-
τεῦθεν γάρ εἰς ἔννοιαν ἐρχόμεθα δτῷ γενῶν εἰσιν ὡρισμένως εἶδη.
25 Οἶον, θέσιν ἀκούοντες καὶ δμοιον καὶ κλίσιν καὶ στάσιν καὶ καθέ-
δραν καὶ ἀρετὴν, τῶν πρὸς τι φαμὲν εἶναι εἶδη· καὶ δίπηχυ δὲ
καὶ τρίπηχυ καὶ γραμμὴν καὶ ἐπίπεδον ἀκούοντες, ὑπὸ τὸ ποσὸν
ταῦτα φαμεν ἀνάγεσθαι καὶ εἶδη εἶναι τούτου. Όμοίως καὶ ψυχρό-

3. αὐτῆς 5 'Ἐν τῇ φᾳ ̄ 6 τὲ 9. δηλαδὴ πολ-
λαῖς 13. εἰσὶ 15. ἐνοικοῦντος 19. γεννητῇ κοινωνεῖν

23 'Ἐν τῇ φᾳ ̄ 24. δτῷ οὐδενὸς ἀνταποκρινομένου εἰς τοῦτο τὸ
σημεῖον ἐν τῇ φᾳ εἰσὶν 28. ταῦτα φαμὲν

τητα καὶ θερμότητα καὶ νόσον καὶ ωχρίασιν καὶ μελανίαν καὶ γλυκύτητα ἀκούοντες, ὑπὸ τὴν ποιότητα ἀνάγοντες, εἰδη ταύτης φαμὲν εἶναι. Καὶ ἐνεστῶτα δὲ καὶ μέλλοντα καὶ παρεληλυθότα ἀκούοντες, τοῦ πότε εἰδη φαμὲν εἶναι. Καὶ ἄνω δὲ καὶ κάτω καὶ δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν ἀκούοντες, ὑπὸ τοῦ ἀνάγοντες, εἰδη τούτου 5 φαμέν. Ὡσαύτως δὲ καὶ σῶμα καὶ ζῷον καὶ φυτὸν καὶ τὰ λοιπὰ ἀκούοντες, εἰδη τῆς οὐσίας εἶναι ταῦτα λογιζόμεθα καὶ ὑπὸ ταύτην ἀνάγομεν. Καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν δὲ ὡςαύτως. Οὐκοῦν καὶ ἐπὶ θεοῦ, εἴπερ δλως καθ', ύμᾶς ὡς εἶδος ὑπὸ τὴν οὐσίαν ἀνάγεται, 10 ὄνομα κύριον εἶναι δεῖ, δπερ αὐτὸν τῶν ἄλλων δημογενῶν διαστήσει καὶ ὑπὸ τοῦ τῶν αὐτῶν εἰδῶν γένος ἀνάξει, ὡς, ἔως ἂν αὐτὸν ἀνώνυμον εἰδῶμεν, οὐδέποτ' ἀν ύμῖν πεισθείημεν οὕθ' ὑπὸ τὴν οὐσίαν οὕθ' υπ' ἄλλην τῶν γενικωτάτων ἀρχῶν ἀνάγεσθαι· τὸ γάρ ἀνώνυμον τυχὸν οὐδὲ ὄν. Τί τοίνυν ὄνομα κύριον αὐτῷ, εἴπατε· τῆς σῆς γάρ πάντως σοφίας, ἐώ γάρ εἰπεῖν ἀπονοίας ή ἀναιδείας, 15 τοῦτο λέγειν, οἱ, τὸν ἀπερίληπτον θεὸν ἐντὸς τῆς ύμῶν γνώσεως ποιοῦντες, ἐν γένει τοῦτον περιορίζετε, οὐδὲν ταπεινότερον Ἀρείου περὶ τούτου φρονοῦντες. Ἄλλ' οὐκ ἀν ἔχοις εἰπεῖν, καν δπέσα μοχθήσας ζητήσῃς. Τὸ γάρ θεῖον ἀνώνυμον πάντη καὶ οὐδὲν αὐτῷ κύριον ὄνομα· ἔστι γάρ υπὲρ πᾶν ὄνομα κατὰ τὸ λόγιον, ὡς καὶ 20 ἔξ αὐτῆς τῆς υπερωνύμου οὐσίας μαθεῖν ἔξεστι. Φησὶ γάρ αὐτῇ περὶ ἑαυτῆς Καὶ τὸ ὄνομά μου οὐκ εἴποντας αὐτοῖς· καὶ αὗθις ἐπιπλήττουσα ὥσπερ || ἐν μιᾷ τῶν μυστικῶν δράσεων τῷ φήσαντι. φ.16^ο Τί τὸ ὄνομά σου, φησὶ Καὶ ἵνα τί ἐρωτᾶς τὸ ὄνομά μου; Καὶ τοῦτό ἔστι θαυμαστὸν, ὡς δῆλα δὴ παντὸς υπεριδρυμένον δνό- 25 ματος δνομαζομένου εἴτε ἐν τῷ αἰώνι τούτῳ, εἴτε ἐν τῷ μέλλοντι κατὰ τὸν θεόληπτον καὶ μέγαν Διονύσιον. Οὐκ ἄρα δ θεὸς ὄνομα κύριον ἔχει· οὐκοῦν οὐδὲ εἶδος ἔστιν. Εἰ δ' ἡμῖν εἴποις, ὡς πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα τῶν ὄντων ἀγνωστα καὶ διὰ τοῦτο ἀνώνυμα,

12. οὔτ' ἡμῖν 13. ἄλλου τὶ 15. ἀπωνίας
 17. περιορίζεται 18. ἔχης 21. αὐτὴ ἐκ τοῦ αὐτῆς
 25. τοῦτο ἔστι δηλαδὴ 28. εἶδος ἔστιν